

- ускоренное и менее трудоёмкое запоминание лексики в процессе реализации данной формы проведения занятия;
- развитие умений спонтанной речи;
- совершенствование умений концентрации внимания, сосредоточения и быстрого принятия решений.

Данные преимущества применения интерактивного метода на учебных занятиях по дисциплине «Практика устной и письменной речи» были указаны учащимися в процессе анкетирования и, на наш взгляд, являются объективными.

45 учащихся (91%) собираются использовать интерактивные методы в своей профессиональной деятельности, так как уже знакомы с методикой проведения игр и осознают положительный эффект применения данных методов.

Заключение. Исходя из перечисленных преимуществ, можно сделать вывод о том, что использование интерактивных игр способствует формированию коммуникативной (дискурсивной, стратегической, речевой, социальной, лингвистической) и общепедагогической компетенций будущих учителей. Таким образом, применение интерактивных форм работы на учебных занятиях вполне целесообразно, так как повышает эффективность учебного процесса и качество подготовки специалистов в области преподавания иностранного языка.

1. Азимов, Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.

2. Кобышева, А.В. Игра в обучении иностранному языку: теория и практика / А.В. Кобышева. – Минск : ТетраСистемс, 2008. – 288 с.

3. Шабурова, О.В. Профессиональная компетентность учителя иностранного языка / О.В. Шабурова // Современная высшая школа : инновационный аспект. – 2013. – № 2. – С. 19–21.

ВАРЫЯНТНАСЦЬ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНЫХ ФРАЗЕАЛАГІЧНЫХ АДЗІНАК БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Навагран Ю.В.,

малады вучоны УА “ГрДУ імя Янкі Купалы”, г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Даніловіч М.А., доктар філал. навук, прафесар

Ключавыя словы. Інтэрнацыянальная фразеалагічная адзінка, беларуская мова, лексічная варыянтнасць, асацыятыўныя адносіны, сінанімічныя адносіны.

Keywords. International phraseological unit, the Belarusian language, lexical variation, associative relations, synonymous relations.

Вывучэнне фразеалагічнай варыянтнасці інтэрнацыянальных выказаў з’яўляецца адным з актуальных кірункаў сучаснага мовазнаўства. У прыватнасці пытанне варыянтнасці беларускага фонду інтэрнацыянальных фразеалагічных адзінак застаецца нявырашаным.

Інтэрнацыянальнымі называюцца фразеалагізмы, якія характэрызуюцца наступнымі крытэрыямі: тоеснасць або падабенства формы; семантычнае падабенства хоць бы ў адным значэнні; функцыянаванне як мінімум у трох мовах трох моўных груп, якія належаць адной моўнай сям’і або розным сем’ям, а таксама агульная крыніца паходжання [1, с. 54].

Аспект варыянтнасці фразеалагічных адзінак традыцыйна грунтуецца на тоеснасці цэласнага значэння фразеалагізма. Як і іншыя групы фразеалагізмаў нацыянальнай мовы, інтэрнацыянальныя фразеалагічныя адзінкі з’яўляюцца разнавіднасцю моўнага знака, які характэрызуецца планам значэння і планам выражэння. Вызначэнне варыянту фразеалагізма як адзінкі шырокай фармальнай мабільнасці пры захаванні семантычнай тоеснасці базіруецца, з аднаго боку, на асіметрыі лінгвістычнага знака і, з другога боку, адлюстроўвае своеасаблівасць знакавай прыроды фразеалагічных адзінак, бо ў славесным знаку больш рухомым аказваецца ідэальны план пры адносным захаванні ўстойлівасці яго матэрыяльнага боку [2, с. 27].

Спецыфіка знакавай прыроды фразеалагізмаў асабліва наглядна праяўляецца ў сутнасці інтэрнацыянальных фразеалагічных адзінак, якія валодаюць міжмоўнай тоеснасцю

фразеалагічных значэнняў пры наяўнасці знешніх адрозненняў. Як слушна заўважае С. І. Карцаўскі, прырода лінгвістычнага знака павінна быць нязменнай і рухомай адначасова. Закліканы прыстасавацца да канкрэтнай сітуацыі, знак можа змяняцца толькі часткова; і трэба, каб дзякуючы нерухомасці іншай сваёй часткі знак заставаўся тоесным самому сабе [3, с. 85].

Такім чынам, мэтай артыкула з'яўляецца агляд інтэрнацыянальных фразеалагічных адзінак у беларускай мове, у якіх назіраюцца пэўныя віды варыянтнасці.

Матэрыял і метады. Матэрыялам даследвання сталі інтэрнацыянальныя фразеалагізмы беларускай мовы, адабраныя з наступных фразеаграфічных крыніц: «Лепта библейской мудрости: библейские крылатые выражения и афоризмы на русском, английском, белорусском, немецком, словацком и украинском языках» Д. Балакава [4]; «Этымалагічны слоўнік фразеалагізмаў» І. Я. Лепшава [5]; «Слоўнік фразеалагізмаў беларускай мовы» І. Я. Лепшава [6].

Вынікі і іх абмеркаванне. Працэс адаптацыі запазычаных інтэрнацыянальных фразеалагічных адзінак у беларускай мове суправаджаецца ўзаемазаменамі лексічных кампанентаў, заснаваных на пэўных адносінах [7, с. 173]. Напрыклад, сінанімічнае вар'іраванне кампанентаў назіраецца ў наступных фразеалагізмах: *аўгіевы канюшні (стайні)* 1) 'вельмі забруджанае памяшканне'; 2) 'поўнае бязладдзе, надзвычайная запушчанасць спраў у якой-н. арганізацыі'; *танталавы мукі (пакуты)* 'нясцерпныя пакуты ад блізкасці жаданай мэты і немажлівасці дасягнуць яе'; *кропля (капля) у моры* 'вельмі нязначная колькасць у параўнанні з чым-н.'; *губляць (згубіць; траціць, страчваць, страціць) галаву* 'бянтэжыцца, пазбаўляцца развагі, не ведаць ад хвалявання, як паступіць, што рабіць' і 'безразважна, моцна ўлюбляцца ў каго-н.'. У антанімічныя адносіны ўступаюць варыятыўныя кампаненты фразеалагізма *хадзіць (стаяць) на задніх лапках* 'прыслугоўваць, лісліва дагаджаць каму-н.'.

На тэматычных адносінах пабудавана варыятыўнасць кампанентаў у наступных інтэрнацыянальных выразах: *звярнуць шыю (галаву)* 'знішчыць каго-н.'; *і (нават) вокам (брывом) не вядзе* 'ніяк не рэагуе'.

Паміж замяняемымі лексэмамі могуць існаваць асацыятыўныя адносіны, напрыклад, гіпера-гіпанімічныя: (з *галавы да ног (да пят)* 'з усіх бакоў, поўнасцю, цалкам'; *мераць мерай (меркай, аршынам)* 'меркаваць, ацэньваць з якога-н. пункту гледжання'), метанімічныя: (*вылятаць з галавы (памяці)* 'зусім забыцца'), метафарычныя: (*адкрываць новую (свежую) старонку* 'рабіць адкрыцце ў якой-н. галіне').

Такім чынам, даследванне дазваляе выявіць, што лексічныя субстытуцыі фразеалагічных кампанентаў носяць сістэмны характар.

Згодна з тыпалогіяй вар'іравання фразеалагічных адзінак, вылучаецца аднакампанентнае, двухкампанентнае і шматкампанентнае вар'іраванне [8, с. 102–103]. Пры гэтым для інтэрнацыянальных фразеалагізмаў беларускай мовы шматкампанентная варыянтнасць не характэрна, мала прадстаўлена і двухкампанентнае вар'іраванне.

Прывядзем некалькі прыкладаў. Толькі адзін кампанент узаемазамяняецца у фразеалагізме: *ваяваць (змагацца) з ветракамі* 'дарэмна траціць сілы ў барацьбе з уяўнай небяспекай ці неспраўднымі цяжкасцямі'. У прыведзеным прыкладзе пераменны кампанент мае два варыянты Таксама адзін кампанент вар'іруецца ў фразеалагізме *лунаць у паднябессі (у надхмар'і, у эмперыях)* 'бясплённа марыць, не заўважаючы навакольнага'. Пераменны кампанент мае тры варыянты.

У некаторых выпадках узаемазамяняцца могуць дзве лексэмы, напрыклад, *галава (лоб) трашчыць (расколаецца)* 'хто-н. траціць здольнасць цвяроза разважаць'. У фразеалагізме *губляць (згубіць; траціць, страчваць, страціць) галаву (голавы)* 1) 'бянтэжыцца, пазбаўляцца развагі, не ведаць ад хвалявання, як паступіць, што рабіць' 2) 'безразважна, моцна ўлюбляцца ў каго-н.' адзін з кампанентаў мае пяць варыянтаў.

Сярод інтэрнацыянальных фразеалагічных адзінак сучаснай беларускай мовы вылучаюцца таксама наступныя віды фразеалагічных варыянтаў: 1) словаўтваральнага тыпу (*ліць (праліваць) кракадзілавы слёзы* 'прытворна шкадаваць, няшчыра скардзіцца'); 2) граматычнага тыпу (*мукі Тантала і танталавыя мукі*).

Інтернацыянальныя фразеалагічныя адзінкі прадстаўлены ў сучаснай беларускай мове прыкладамі варыянтнасці розных часцін мовы. Найчасцей пераменнымі кампанентамі выступаюць дзеясловы і назоўнікі. Прывядзем прыклады:

1) варыянты дзеяслоўнага кампанента (*вешаць (апускаць) галаву* 'даходзіць да моцнага адчаю, маркоціцца, адчуваць душэўнае хваляванне'; *піць (выпіць) <горкую> чашу да дна* 'вельмі многа пакутаваць, цярпець, пераносіць якія-н. цяжкасці');

2) варыянты назоўнікавага кампанента (*танталавы мукі (пакуты)* 'нясцерпныя пакуты ад блізкасці жаданай мэты і немажлівасці дасягнуць яе'; *ад чыстага сэрца (дуть)* 'вельмі шчыра, чыстасардэчна, адкрыта'; *у абдымкі (абдоймы) Марфея* 'спаць');

3) варыянты атрыбутыўнага кампанента (*на свежым (вольным) паветры* 'на адкрытым паветры');

4) варыянты іншых часцін мовы (*як (што) вавёрка ў коле* 'у пастаянных занятках, клопатах'; *што (як, нібы) з гусі вада* 'абсалютна аднолькава, без розніцы, не мае значэння для каго-н., не хвалюе, не кранае каго-н.'; *лёд паламаны (разбіты)* 'ліквідаваны перашкоды ў адносінах паміж кім-н.').

Заклучэнне. Такім чынам, інтернацыянальныя фразеалагічныя адзінкі беларускай мовы прадстаўлены пераважна варыянтамі лексічнага тыпу. У меншай ступені такім фразеалагізмам уласцівыя словаўтваральныя і граматычныя ўзаемазамены. Варыятыўнасць розных тыпаў, заснаваная пераважна на сінанімічных адносінах, характэрна для інтернацыянальных фразеалагізмаў беларускай мовы. Прычыны ўзнікнення варыянтнасці інтернацыянальных фразеалагічных адзінак вызначаюцца развіццём іх семантыкі і ўплывам сістэмы нацыянальнай мовы. Узаемазамяняюцца розныя часціны мовы, часцей дзеяслоўныя і назоўнікавыя кампаненты.

1. Новогран, Ю. В. О критериях определения интернациональных фразеологизмов / Ю. В. Новогран // Журнал Белорусского государственного университета. Филология. – 2021. – № 1. – С. 46-56.

2. Мокиенко, В. М. Славянская фразеология: учеб. пособие для вузов по специальности «Русский язык и литература» / В. М. Мокиенко. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высшая школа, 1989. – 287 с.

3. Карцевский, С. Об асимметричном дуализме лингвистического знака // История языкознания XIX – XX веков в очерках и извлечениях: в 2 ч. // С. Карцевский. – М., 1965. – Ч. 2. – С. 85-93.

4. Лепешаў, І. Я. Слоўнік фразеалагізмаў беларускай мовы: у 2-х тамах / І. Я. Лепешаў. – Мінск: БелЭн, 2008. – Т. 1. – 672 с. – Т. 2. – 704 с.

5. Лепта библейской мудрости: библейские крылатые выражения и афоризмы на русском, английском, белорусском, немецком, словацком и украинском языках / Д. Балакова [и др.]. – Могилев: МГУ имени А. А. Кулешова, 2014. – 208 с.

6. Лепешаў, І. Я. Этымалагічны слоўнік фразеалагізмаў / І. Я. Лепешаў. – Мінск: БелЭн, 2004. – 448 с.

7. Шихова, Т. М. Интернациональная фразеология в диахроническом и синхроническом аспектах / Т. М. Шихова. – Архангельск: Помор. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова; 2005. – 277 с.

8. Диброва, Е. И. Лексикология. Фразеология. Синтаксис текста: избранные работы / Е. И. Диброва. – М.: ТВТ Дивизион, 2008. – 470 с.

РОЛЬ ЭКСПЕРТА В СОВРЕМЕННОМ РЕКЛАМНОМ ДИСКУРСЕ

Останчук Р.Г.,

студентка БГУ, г. Минск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Солодовникова Т.В., канд. филол. наук, доцент

Ключевые слова. Рекламный дискурс, реклама, потребитель, эксперт, экспертное мнение.

Key words. Advertising discourse, advertising, consumer, expert, expert opinion.

Современная реклама нередко апеллирует к авторитету так называемых «экспертов», в качестве которых могут выступать как квалифицированные специалисты, так и рядовые потребители, делящиеся своим опытом использования рекламируемого продукта. Цель работы – рассмотреть прием обращения к экспертному опыту на уровне действующего лица (понятие эксперта) и механизма действия (провоцирование у адресата определенных мыслей, связанных с представлением экспертом некой информации).